

Suradnja vrtića s roditeljima - primjeri dobre prakse

Minja Jeić, psihologinja
Martina Smiljanić, logopedinja
Katica Kuljašević, pedagoginja
Dječji vrtić Vrbik, Zagreb

Premda smo i jedno i drugo djetetu potrebni, premda se ne isključujemo, rijetko smo sve troje zajedno – odgajatelj, roditelj i dijete. Niti sam ja kao odgajatelj izravni svjedok njegovu roditeljstvu, niti je on nazočan za vrijeme mojeg rada s djetetom. Dijete je jedini svjedok naših uloga u svojem odrastanju. (Milanović, 1997.)

Današnje dijete provede najveći dio svojega dnevnoga vremena u instituciji dječjeg vrtića, tek vrlo malo s obitelji. Između tih odvojenih prostora potrebno je uspostaviti razumijevanje i smislenu komunikaciju. Je li ona moguća uvijek i svugdje? U kulturi tradicionalne škole¹, ističu Stoll i Fink (2000.), djeluje obrazac koji je poznat, predvidiv i uglavnom neupitan i, u skladu s kojim se obitelj vidi objektom, ali i *produženom rukom* škole. Pa iako ovaj položaj guši obiteljsku inicijativu, Elkind (1994.) ističe da obitelj ipak djeluje u tom smjeru zato jer dijeli javnu percepciju prema kojoj su djeca nesposobna preuzeti odgovornosti za vlastiti život, pa umjesto njih to trebaju (u)činiti roditelji i škola.

U suvremenoj paradigmi obitelj i dijete vide se subjektom i aktivnim protagonistima uključenima u život vrtića

¹ Misli se na instituciju odgoja i obrazovanja općenito, dakle i na dječji vrtić

kao dijela javnog prostora. Obitelj komunicira i zastupa svoje potrebe bez ikakva posrednika. Kvalitetne prakse (Reggio) zagovaraju kontekstualni pristup čije je dominantno obilježje mogućnost da se sluša i čuje *Drugoga*, pa tako temeljna misija postaje razviti nove strategije komuniciranja. Zahvaljujući tome, tradicionalna praksa transformira(la) se mijenjajući stroge i direktivne oblike suradnje u fleksibilnije i otvorenije, kakav je npr. partnerstvo. Doprinos tome ima i Konvencija o pravima djeteta (1989.), osobito njezini članci koji se odnose na djetetova razvojna i participativna prava.

Nekad razdvojena, pitanja odgovornosti sada se susreću: društvene institucije svoje strategije prilagođavaju promjenama i potrebama konkretnih obitelji i roditeljstava, a ne zamišljenih, *ne onakvih*, kako navodi Rinaldi (2006.), *kakav bismo mi voljeli da roditelj bude.*

Prizor 1

Na vratima sobe boravka stoje majka i odgajateljica djeteta. I jedna i druga imaju još štošta reći jedna drugoj, no majku dijete vuče prema izlazu, a iz sobe se dječji žamor pojačava. Može li drukčije?

Individualni razgovori odgajatelja i roditelja mogu biti ugodni razgovori o djetetovu napredovanju, a ne inicirani samo u kriznim situacijama kad odgajateljici primijete ponašanja koja ih zabrinjavaju. Djetetov napredak u razvoju, likovni rad, naučena pjesma, slijeđenje pravila u igri, igra s drugom djecom, i slično – mogu biti povod za razgovor odgajatelja i roditelja. Roditelji ne znaju kakvo im je dijete u vrtiću – pa su zapažanja o njihovom djetetu u vrtićkom okruženju i vrtićkim poticajima novost. Razgovor odgajatelja i roditelja ne smije biti propovijed ili predavanje, nego partnerski oblik suradnje, temeljen na međusobnom povjerenju i uvažavanju. Za individualni razgovor potreban je miran prostor i vrijeme.

Dobro iskustvo Dio odgajateljica prepoznalo je vrijednost *razvojnih lista* praćenja svakog pojedinog djeteta; te nakon svake procjene (a rade se dvije procjene djeteta svake pedagoške godine) pozivaju roditelje na individualni razgovor. Prateći razvojne skupine

zadataka – motoriku, socio-emocionalni razvoj, spoznaju, komunikaciju i igru; odgajateljice izdvoje nešto što im se čini važno reći roditelju, te kažu u kojem razvojnom području planiraju dodatne aktivnosti i poticaje. Ponekad s roditeljima dogovore zajedničko praćenje određenog aspekta razvoja, te osmisle strategiju zajedničkog rada na određenim zadacima. U ovakvim razgovorima odgajateljice se osjećaju kompetentne, bolje razumiju dijete i roditelje, imaju bolji odnos s roditeljima.

U individualne razgovore s roditeljima djece s posebnim potrebama/teškoćama u razvoju uz odgajateljice se uključuju i članovi stručnog tima. Tijekom individualnih razgovora roditelje upoznajemo s rezultatima praćenja i rada s djetetom u grupi i individualnom radu, razvojnim postignućima i radovima djeteta. Poseban oblik individualnog rada odnosi se na edukacije roditelja za rad s djetetom kod kuće na djeci zanimljiv i prihvatljiv način – putem igre.

Prizor 2

Umoran, s posla, otac dolazi po svoje dijete u vrtić, a na kutiću za roditelje stoji članak o odvikavanju od pelena. Zanima ga, no za 4 sitno kucane strane treba vrijeme i naočale. Može li drukčije?

Kutići za roditelje trebaju biti 'prozor u život vrtičke grupe'. Na kutiću za roditelje lijepo je vidjeti dostignuća i osobitosti djece u skupini: što su naučila pjevati, u čemu su postala samostalna, kako se dogovaraju, što znaju, o čemu razgovaraju. Kutići trebaju biti **informativni**, trebaju obavještavati o organizaciji rada grupe i ustanove u određenim okolnostima (bolovanja odgajatelja i zamjenama, radu tijekom blagdana, ljetnom radu i sl.). Tu se mogu naći informacije o životu i radu grupe i/ili vrtića: osobna karta grupe, pozivi roditeljima na roditeljske sastanke, suradnju i sudjelovanje u radu grupe, donošenje oblikovanog i neoblikovanog materijala, zahvale, obavijesti o predstavama, izletima,



Strogi i direktivni oblici suradnje zamijenjeni su fleksibilnijima i otvorenijima



Sudjelovanje roditelja u radu grupe



U suvremenoj paradigmi obitelj i dijete vide se subjektom i aktivnim protagonistima uključenima u život vrtića

događanjima... Sadržaji trebaju biti **aktualni** – trebaju pratiti događanja u skupini, doba godine (blagdane, rođendane djece), i biti zanimljivi roditeljima s obzirom na dob njihove djece. Ukoliko se roditeljima treba prenijeti neki sadržaj – važno je u kratkim crtama prenijeti bit npr. članka, a cijeli tekst članka, dijela knjige i sl. ponuditi umnožen u nekoliko primjeraka

kako bi ih roditelji mogli ponijeti kući i u miru pročitati. Uz svaki tekst treba navesti izvor: naslov, broj i godinu izdanja časopisa ili knjige; web adresu i datum skidanja sa stranice. U kutiću trebaju biti i **povratne informacije** o druženjima djece i odraslih – slike s izleta, posjeta roditelja grupi, svečanosti i proslava, kao i zaključci s roditeljskih sastanaka.

Dobro iskustvo Dio grupa na Kutiće za roditelje stavlja svoj tjedni plan rada – po danima, pa je svaki dan npr. latica ili vagončić u kojem je ispisano što je tog dana planirano/ostvareno – a tu se onda može naći pjesmica koju su djeca (na)učila toga dana ili recept jela kojeg su djeca spravljala i sl.

Prizor 3

U zadnjem redu, na malom stolcu, umorne se oči majke sklapaju dok odgajateljica s papira čita o prilagodbi djece na vrtić. Može li drukčije?

Roditeljski sastanci mogu biti: *predavački* – kojima se informira o npr. predškolskom odgoju, ustanovi, programu, zatim *ogledni* – koji demonstriraju metode i sadržaje rada, te *kommunikacijski* – koji su razmjena iskustava, misli i stavova s drugim roditeljima o temama važnim za njihovo dijete i roditeljstvo. Suradnja s roditeljima uključuje i zajednička druženja, izlete, priredbe, posjete, radne akcije...

Dobro iskustvo U našem vrtiću roditeljske sastanke najčešće pripremaju odgajatelji uz pomoć nekog od članova stručnog tima, ovisno o temi sastanka. Neke od roditeljskih sastanaka članovi stručnog tima vode zajedno s odgajateljima – npr. sastanak roditelja djece koja sudjeluju u programu *Djeca u prirodi*, sastanci prije odlaska djece na zimovanje ili ljetovanje u organizaciji vrtića i sl., a neke roditeljske sastanke vode samo članovi stručnog tima: sastanak za roditelje novoupisane djece, sastanak za roditelje djece školskih obveznika, te tematske sastanke koje smo imali na temu *Darivanje djece i Rana pismenost*.

Tijekom individualnih razgovora i roditeljskih sastanaka najčešće se razgovara o djetetu, njegovom napretku i postignućima i planira se rad u narednom razdoblju, no gotovo nikada se ne razgovara i ne radi na kompetencijama važnim za roditeljstvo i uspostavljanje i održavanje kvalitetnog odnosa s djetetom, a sami roditelji često navode da im je potreban upravo



Povratne informacije o druženjima djece i odraslih

takav oblik podrške. Takav oblik podrške roditeljima pruža Program podrške ranom razvoju i poticajnom roditeljstvu *Rastimo zajedno*, razvijen u sklopu UNICEF-ovog projekta 'Prve tri su najvažnije'. U ciklusu od 11 dinamičnih, dvosatnih radionica roditelji uče prepoznavati i zadovoljavati svoje i djetetove potrebe, odgovorno i kreativno rješavati probleme, donositi odluke, postavljati granice i razvijati svoje vještine komunikacije s djetetom i okolinom. Naš vrtić ima 3 tima (9 voditeljica) – po jedan tim za svaki objekt. Ove pedagoške godine u obliku pilot-projekta proveden je i sestrički ciklus radionica *Rastimo zajedno PLUS*, namijenjen roditeljima djece s teškoćama u razvoju. Program je omogućio roditeljima djece s teškoćama u razvoju razmjenu vlastitih iskustava roditeljstva, pružio priliku za osobni rast i razvoj komunikacijskih vještina, ali i osvješćivanje na kojim područjima odnosa s djetetom još trebaju raditi. No, rad u ovom pilot-programu nije donio dobit samo roditeljima – voditeljice programa dobile su sasvim drukčiju perspektivu obiteljskog života roditelja djece s teškoćama, uvide u nebrojene izazove s kojima se svakodnevno susreću i uvidjele koliko snage i upornosti ulažu u omogućavanje svojoj djeci onoga što većina nas uzima zdravo za gotovo (odlazak u kupovinu,

na dječje igralište, organiziranje čuvanja djeteta...).

Inačicu programa '*Rastimo zajedno*' namijenjenu odgajateljima prošle pedagoške godine prošli su i svi odgajatelji našeg dječjeg vrtića. Specifičnost ove inačice upravo je dodatak koji se odnosi na poticanje kvalitetnije komunikacije odgajatelja s roditeljima. Rezultati svih navedenih aktivnosti u našem vrtiću vrlo su pozitivni, pa prema rezultatima samovrednovanja i roditelji i odgajatelji suradnju vide kao partnerstvo, za što je potrebno veliko povjerenje, otvorenost, tolerancija, objektivnost, te sposobnost za razmjenu informacija, a sve radi postizanja zajedničkog cilja – dobiti djeteta.

Literatura:

1. Elkind, D. (1994.): *Ties That Stress: The New Family Imbalance*. Cambridge. Harvard University Press
2. Konvencija o pravima djeteta (1989.), UNICEF
3. Milanović, M. i sur. (1997.): *Pomozimo im rasti – Priručnik za partnerstvo odgajatelja i roditelja*, Ministarstvo prosvjete i športa, Zagreb
4. Pečnik, N. I Starc, B. (2010.): *Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece*, UNICEF, Zagreb
5. Rinaldi, C. (2006.): *In Dialogue with Reggio Emilia: Listening, Researching and Learning*. London, New York. Routledge, Taylor & Francis Group
6. Stoll, L. I Fink, D. (2000.): *Mijenjajmo naše škole: kako unaprijediti djelotvornost i kvalitetu škola*, Zagreb, Educa